

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

बी. ए. – (विशारद) योग

परीक्षा : नोव्हेंबर – २०२५

तृतीय वर्ष

सत्र – ५

विषय:- योग तत्त्वज्ञान (भाग-५) (YC-5011/BAYH- 23-501)

दिनांक : २६/११/२०२५

गुण : ६०

वेळ : स. १०.०० ते दु. १२.३०

- सूचना :**
१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 २. उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
 ३. उत्तरपत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नक्रमांक लिहिणे आवश्यक आहे.

- प्र.१. पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) (४०)**
- १) ज्ञानी पुरुषाचे स्वरूप विषद करा.
 - २) मंत्रामध्ये कोणत्या पाच गोष्टींचा समावेश होतो स्पष्ट करा.
 - ३) पंचप्राणांवर संयम केल्यावर मिळणाऱ्या सिद्धींचे वर्णन करा.
 - ४) मुक्तीच्या अवस्था सविस्तर लिहा.
 - ५) जपयोगातील वाणींचे प्रकार व त्याचे महत्व सांगा.
 - ६) भारतीय तत्त्वज्ञानातील मोक्ष संकल्पना सांगा.
- प्र.२. पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)**
- १) कर्माचे प्रकार सांगा.
 - २) धर्म संकल्पना कर्मयोगशास्त्रानुसार स्पष्ट करा.
 - ३) नाभीचक्रावर संयम केल्यावर शरीराचे ज्ञान कसे होते.
 - ४) निर्वाण अवस्थेचे वर्णन करा.
- प्र.३. टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (१०)**
- १) भक्तांचे प्रकार
 - २) गीतारहस्य ग्रंथाचा परिचय
 - ३) जपयोगाचे महत्व
 - ४) संयम

Translation in English

Sub: Yoga Philosophy (Part-V) (YC-5011/BAYH23-501)

Instructions:

- 1) All Questions are Compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) In the case of any doubt the Marathi version shall be held to be authentic and final.
- 4) While writing answers the respective question numbers must be mentioned in the Answer Book.

Q.1. Answer the following questions in detail. (Any Four) (40)

- 1) Elaborate on the Nature of a Gnyani Purusha (Enlightened/Wise Person).
- 2) Explain the Five Components that are included in a Mantra.
- 3) Describe the Siddhis (Yogic Powers/Accomplishments) attained by gaining Samyama (Perfect Control) over the Pancha Pranas (Five Vital Airs).
- 4) Write in detail about the States of Mukti (Liberation/Moksha).
- 5) State the Types of Speech (Vani) in Japa Yoga and their significance.
- 6) Explain the concept of Moksha (Liberation) in Indian Philosophy (BharatiyaTattvajñāna).

Q.2. Answer the following questions in short. (Any Two) (10)

- 1) State the Types of Karma (Action).
- 2) Explain the concept of Dharma according to Karma Yoga Shastra.
- 3) How does practicing samyama on the Nabhi Chakra lead to the knowledge of the body?
- 4) Describe the state of Nirvana

Q.3. Write short notes. (Any Two) (10)

- 1) Types of Bhaktas (Devotees)
- 2) Introduction to the Text Gita Rahasya
- 3) Significance of Japa Yoga
- 4) Samyama (The integrated practice of Dharana, Dhyana, and Samadhi)
